

Оксана Ісаєва, доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка",
професор кафедри латинської та іноземних мов
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
Мирослава Шумило, доктор філософії,
старший викладач кафедри латинської та іноземних мов
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ У МЕДСЕСТЕР В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Проблема формування професійних якостей у медсестер є важливим напрямом досліджень у галузі педагогіки, психології та медицини. Професійна компетентність охоплює здатність швидко орієнтуватися, приймати рішення та надавати допомогу в критичних ситуаціях, а також розвиток професійних якостей, що є індивідуальними характеристиками, які впливають на ефективність діяльності й успішність виконання завдань. Система цих якостей виступає внутрішніми умовами, що визначають реалізацію зовнішніх вимог до професійної діяльності.

Ключові слова: реформа освіти; професійні якості; медсестри; професійна діяльність медсестер; підготовка медсестер.

Лит. 9.

Oksana Isayeva, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Professor of the Pedagogy and Innovative Education Department,
Lviv Polytechnic National University
Professor of the Latin and Foreign Languages Department,
Lviv Danylo Halytskyi National Medical University
Myroslava Shumylo, Doctor of Philosophy,
Senior Lecturer of the Latin and Foreign Languages Department,
Lviv Danylo Halytskyi National Medical University

FORMATION OF PROFESSIONAL QUALITIES IN NURSES IN THE MODERN WORLD

The issue of developing professional qualities in nurses is a key area of research in pedagogy, psychology, and medicine. Professional competence encompasses the ability to adapt, make decisions, and provide assistance in critical situations, as well as the development of professional qualities, which are individual characteristics influencing the effectiveness of activities and the successful completion of tasks. This system of qualities serves as internal conditions that determine the implementation of external requirements for professional activity.

An important aspect of nurses' professional activity is their ability to demonstrate empathy as a higher level of communicative and deontological skills in interacting with patients, reflecting an integrative professional trait of a nurse. This involves understanding the emotional state of patients and providing them with psychological support. Empathy, as a phenomenon in nursing practice, entails a sensitive attitude toward others, acceptance of the patient's personality as a whole, maintaining emotional neutrality, and refraining from judgmental attitudes toward the patient. Communication skills ensure effective information exchange, reduce the risk of errors and improve mutual understanding.

Proper organization of the educational and training processes, mentorship, development of critical thinking, and support for personal growth create an environment conducive to the formation and development of future specialists in nursing. Additionally, in the context of the modern labor market, educators must help future nurses become not only highly qualified professionals but also morally mature, emotionally resilient, and socially responsible individuals. The reform of the medical education system, mastery of core competencies, development of nursing skills, and improvement of the effectiveness of healthcare services are key components of the strategy for developing and establishing updated standards.

Keywords: education reform; professional qualities; nurses; professional activity of nurses; nurses training.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна медична галузь характеризується швидкими змінами, розвитком нових технологій та методик лікування, що вимагає від медсестер не лише високої кваліфікації, але й розвитку професійних якостей, необхідних для ефективного надання медичних послуг. Форму-

вання цих якостей є важливим етапом у підготовці медсестер, оскільки їхня діяльність безпосередньо впливає на здоров'я пацієнтів та ефективність роботи медичного закладу загалом.

Загальновідомо, що реформа освіти внесла суттєві зміни і в ціннісно-цільові орієнтири, що формують вимоги до медсестер як фахівців, здатних

виконувати лікарські призначення і як високоморальних особистостей, які вміють співчувати чи співпереживати з родинами, піклуватися про ближніх чи нужденних пацієнтів. Тому проблема формування професійних якостей у медсестер є важливим напрямом досліджень у галузі педагогіки, психології та медицини. Оскільки професійна підготовка медсестер охоплює широкий спектр як технічних, так і особистісних навичок, то низка учених займалися цією проблемою з різних аспектів – від розвитку клінічних компетентностей до соціальних, етичних та психологічних характеристик.

Актуальність передбачає цілісне дослідження затребуваних професійних якостей майбутніх сестер з позиції різноманітних наукових джерел.

Мета статті – охарактеризувати можливості формування професійних якостей майбутніх сестер.

Відповідно до мети дослідження визначено такі завдання:

– охарактеризувати формування професійних якостей майбутніх сестер у процесі медичної підготовки;

– визначити особливі якості майбутніх сестер з метою підвищення ефективності роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Низка науковців та дослідників активно вивчають питання професійного розвитку медсестер, намагаючись вдосконалити підходи до їхньої підготовки, навчання і оцінки професійних якостей. Зосередимо увагу на науковцях і дослідниках, які внесли значний вклад у вивчення цієї проблеми: формування професіоналізму медичних сестер вивчали Л. Борисюк, І. Мельничук, Л. Романишина; вдосконалення рівня підготовки майбутніх медсестер окреслили у своїх працях Л. Вассерман, В. Коган, Н. Сербіновська; роль професійної підготовки визначили В. Беспалько, В. Бондар, А. Вербицький, В. Галузинський, С. Гончаренко, І. Мельничук; виховання милосердя студіювали О. Білецька, Л. Кириченко, І. Кобильченко, І. Княжева, М. Станциц; формування компетентностей та професійних якостей медсестер присвячені праці М. Демянчука, С. Клименко, О. Рудой; механізми формування ціннісних орієнтацій особистості обрали предметом дослідження С. Мукомел, О. Набока, Н. Фролова, С. Шандрук тощо.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Формування професійних якостей у медсестер є ключовим фактором їхньої ефективності та здатності надавати висококваліфіковану допомогу. Компетентність, етика, лідерські якості, емоційна стійкість, готовність до змін – усе це необхідні складові сучасної медсестри, яка повинна бути не лише технічно підготовленою, а й психологічно, етично й морально зрілою особистістю, здатною адаптуватися до вимог сучасного медичного середовища. Тому акцен-

туємо увагу на твердженні Н. Кіржа [6] щодо виокремлення професійно важливих якостей особистості медичної сестри: **моральні:** *співчутливість; доброзичливість; працьовитість; оптимізм; рішучість; естетичні:* *акуратність; охайність; тяжіння до святковості; інтелектуальні:* *ерудованість, спостережливість, логічність.*

Варто зазначити, що **професійна компетентність** передбачає не лише високий рівень, що включає і знання медичних стандартів та практик, вміння швидко орієнтуватися у різноманітних ситуаціях, приймати рішення, надавати допомогу в критичних ситуаціях, і професійні якості. Для цього медсестри повинні постійно удосконалювати свої навички через навчання, курси підвищення кваліфікації та практичний досвід. Власне науковець Т. Брик [1] виокремлює їх як якості суб'єкта діяльності, що впливають на ефективність цієї діяльності, успішність її виконання. Проте *професійні якості* необхідно розглядати як індивідуальні якості суб'єкта діяльності, що впливають на ефективність цієї діяльності й успішність засвоєння навичок діяльності, тобто включаючи здібності, які не репрезентують повний обсяг професійних якостей. Таким чином, *систему професійних якостей* характеризуємо як внутрішні умови, через які трансформуються зовнішні дії чи вимоги щодо певної діяльності. Тож актуальною для нас є думка дослідниці Н. Підбуцької [8, 41–43], котра розглядає професійні якості як індивідуальні властивості суб'єкта діяльності, які є необхідними й достатніми для її реалізації на нормативно заданому рівні і які вагомо й позитивно корелюють хоч б із одним з її основних результативних параметрів – якістю, продуктивністю, надійністю. Варто зазначити, що професійні якості формуються у процесі навчання й виховання, коли закладаються основи власне у мотиваційній чи операційній сферах, що позитивно впливає на кінцевий результат професіоналізації особистості майбутньої медсестри.

Уважаємо, що важливим аспектом професійної діяльності медсестер є **здатність до емпатії** як високого рівня комунікативно-деонтологічних умінь взаємодії з пацієнтами, а тому відображає інтегративну професійну властивість медичної сестри [7], тобто розуміння емоційного стану пацієнтів і надання їм психологічної підтримки. Власне емпатія як феномен роботи медсестри передбачає чуйне ставлення до іншої людини, прийняття особистості пацієнта в цілісності, вияв власної емоційної нейтральності, відсутність оцінних суджень щодо пацієнта [9]. Також **вміння спілкуватися** з пацієнтами та їх родинами чи з членами медичної команди є невід'ємною складовою роботи медсестри, тобто комунікаційні навички допомагають забезпечити ефективний обмін інформацією, знижуючи ризик помилок та поліпшуючи взаєморозуміння.

Загальновідомо, що сучасний медичний процес часто вимагає **колективної роботи**, де кожен фахівець виконує свої функціональні обов'язки. Медсестри, як правило, є невід'ємною **частиною медичних команд**, де важливою є їхня здатність до лідерства та ефективної взаємодії з іншими працівниками. Власне лідерські якості медсестри включають не лише вміння організувати робочий процес, а й здатність мотивувати колег, сприяти підтримці позитивного морального клімату в колективі. Сучасний медичний сектор постійно змінюється завдяки впровадженню нових технологій, методів лікування та управлінських підходів. Медсестри повинні бути **готові до змін та інновацій**, які вимагають адаптації як у професійних навичках, так і в стилі виконання професійних обов'язків. Тому постійне навчання та здатність швидко освоювати нові технології і методики є необхідними факторами для забезпечення високого рівня медичної допомоги. Також етика є важливою складовою медсестринської професії. Медсестри повинні дотримуватися **високих етичних стандартів**, зберігаючи конфіденційність інформації про пацієнтів, поважаючи їхні права та гідність. Погоджуємося із твердженням дослідниці Н. Вишнівської [3], що милосердя, як найважливіша моральна якість, передбачає виявлення співчуття, співпереживання до навколишніх, безкорисливу допомогу ближньому, здатність відгукуватися на чужий біль, тобто ґрунтується на таких якостях, як турботливість, доброта, людяність. Адже саме медсестри відповідають за одужання пацієнтів, помічають зміни у їхньому стані та інколи навіть запобігають ускладненням. Тому здатність оцінювати фізичний і психологічний стан пацієнтів, приймати обґрунтовані рішення вважається запорукою професіоналізму медсестри. Професіоналізм також передбачає постійну увагу до стандартів безпеки і якості медичних послуг, а також готовність діяти в межах своєї компетенції. Науковець Г. Васянович [2] уважає, що виконання обов'язку потребує вольових якостей та моральної поведінки, а саме наполегливості, старанності, витримки тощо. Отож, робота медсестри може бути емоційно напруженою, особливо в умовах кризових ситуацій або при догляді за важко хворими пацієнтами. Тому вміння справлятися зі стресом, зберігати емоційну стійкість і уникати вигорання є важливими для забезпечення не лише професіоналізму, а й здоров'я самих медсестер.

Отже, роль викладача у формуванні професійних якостей у майбутніх медсестер є надзвичайно важливою, оскільки саме вони сприяють розвитку не лише практичних навичок чи теоретичних знань, а й необхідних особистісних і професійних якостей, що є особливо затребуваними для ефективної роботи в медичній сфері. Власне викладачі – це основні джерела теоретичних знань, які медсестри

повинні освоїти на початкових етапах навчання. Тож викладачі повинні пояснювати важливість теоретичних знань для практичного застосування й використовувати інноваційні методи навчання, наприклад, симуляційні тренінги і практичні заняття, щоб студенти могли опанувати й застосовувати професійні технічні навички, такі як проведення процедур, догляд за пацієнтами, використання медичних технологій в реальних ситуаціях.

Викладачі повинні допомагати студентам усвідомити етичні стандарти професії, навчати поважати пацієнтів, конфіденційності, а також навичок прийняття моральних рішень у складних ситуаціях. Виокремлюємо важливі аспекти, в яких викладачі можуть впливати на розвиток професійних якостей, а саме обговорення етичних дилем у медичній практиці, навчання принципів гуманізму, толерантності та емпатії й зосередження уваги на важливості збереження конфіденційності й автономії пацієнта.

Лише викладачі сприяють розвитку у майбутніх медсестер важливих комунікативних навичок, які є ключовими для ефективної роботи в медичній сфері: вміння слухати та співчувати пацієнтам; вміння чітко і доступно комунікувати з іншими членами медичної команди (лікарями, медсестрами, родичами пацієнтів); навички ведення конструктивних переговорів і врегулювання конфліктів. З метою розвитку цих навичок викладачі повинні організувати рольові ігри, групові обговорення, а також проводити тренінги з комунікації.

Саме викладачі відіграють важливу роль у мотивації студентів до професійного зростання та самовдосконалення, надихаючи їх на навчання і постійне вдосконалення, підкреслюючи важливість медсестринської праці для благополуччя пацієнтів й суспільства: надання конструктивного зворотного зв'язку та підтримки; мотивацію до безперервного навчання та підвищення кваліфікації; формування у студентів позитивного ставлення до саморозвитку.

Власне викладачі повинні допомагати студентам розвивати критичне мислення, здатність аналізувати ситуації, ставити питання та приймати обґрунтовані рішення у реальних медичних випадках, а саме підтримка в освоєнні методів проблемно-орієнтованого навчання, де студенти вчаться працювати з реальними клінічними ситуаціями; організація дискусій, семінарів та інших інтерактивних методів, які стимулюють студентів до пошуку рішень і аргументації власних думок; заохочення до рефлексії над власною практикою, аналізу помилок і досягнень.

Проте викладачі повинні враховувати індивідуальні особливості студентів і допомагати їм розвивати особистісні якості, такі як стресостійкість, емоційна стійкість, здатність до самоконтролю та управління емоціями, що є важливими для

медсестри, яка часто працює в стресових умовах, тобто індивідуальні консультації та наставництво для студентів; роботу з розвитком емоційного інтелекту та стресової стійкості; підтримку в подоланні труднощів, з якими студенти можуть зіткнутися в процесі навчання. Важливою частиною професійної підготовки є розвиток здатності працювати в медичній команді. Викладачі повинні навчити студентів ефективно взаємодіяти з іншими медичними працівниками, розподіляти обов'язки, врегулювати конфлікти і підтримувати колективний дух. Викладачі можуть створювати умови для розвитку командних навичок через групові проекти, тренінги та симуляції.

Висновок. Викладачі відіграють ключову роль у формуванні професійних якостей у майбутніх медсестер. Вони не лише передають знання, але й формують етичні, комунікативні, психологічні та інтелектуальні якості, необхідні для успішної медичної практики. Належна організація навчального і виховного процесів, наставництво, розвиток критичного мислення та підтримка особистісного росту створює середовище для формування і становлення майбутнього фахівця в галузі медсестринства. Також в умовах сучасного ринку праці викладачі повинні допомагати майбутнім медсестрам стати не лише висококваліфікованими фахівцями, але й морально зрілими, емоційно стійкими і соціально відповідальними професіоналами, адже науковці [5] стверджують, що реформування системи медичної освіти, оволодіння основними компетенціями, формування вмінь та навичок студентів медсестринської справи, підвищення результативності й ефективності послуг охорони здоров'я розглядається як важлива складова стратегії розвитку та становлення оновлених стандартів.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у формуванні емоційно стійких якостей при підготовці майбутніх медсестер в умовах воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брик Т.О. Особливості розвитку іншомовного професійного спілкування курсантів. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки*. Запоріжжя, 2007. Вип. 47. С. 47–50.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика : посібник для викладачів і студентів вищих навч. закл. Львів : Норма, 2005. 343 с.
3. Вишнівська Н.В. Виховання милосердя як психолого-педагогічна проблема. *Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал* : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2012 рік / за ред. О.В. Сухомлинської, І.Д. Бега, Г.П. Пустовіта, О.В. Мельника; літ. ред. І.П. Білоцерківцев. Івано-Франківськ : НАІР, 2013. Вип. 3. 467 с.
4. Закусилова Т.О. Педагогічні умови формування основ професіоналізму майбутніх медичних сестер у процесі фахової підготовки. *Молодий вчений*. № 7. 2016. С. 407–410. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_7_98

5. Ісаєва О.С., Хміляр І.Р. Якісна медсестринська освіта – вимога сучасного українського суспільства. *International scientific and practical conference: Publishing House "Baltija Publishing"*. 2010. С. 229–232. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.61>

6. Кіржа Н.В. Модель формування комунікативної компетентності у студентів медичних коледжів на основі інформаційно-комунікаційних технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр.* 2019. Вип. 53. С. 103–108.

7. Павлюк Т.М. Емпатійні чинники професійної адаптації медичних сестер : автореф. дис. ... канд. псих. наук : спец. 19.00.07 "Педагогічна та вікова психологія". Івано-Франківськ, 2007. 22 с.

8. Підбуцька Н.В. Психологічні властивості особистості майбутнього інженера : монографія. Харків : Щедра сядиба плюс, 2013. 114 с.

9. Поплавська С.Д. Етика професійної взаємодії медпрацівника і хворого. *Комп'ютерно-інтегровані технології : освіта, наука, виробництво*. 2013. Вип. 11. С. 121–127.

REFERENCES

1. Bryk, T.O. (2007). Osoblyvosti rozvytku inshomovnoho profesiinoho spilkuvannia kursantiv [Peculiarities of Developing Foreign Language Professional Communication in Cadets]. *Pedagogy and Psychology of Creative Personality Formation: Problems and Searches*. Zaporizhzhia, Issue 47, pp. 47–50. [in Ukrainian].
2. Vasyanovych, H.P. (2005). Pedahohichna etyka: posibnyk dlia vykladachiv i studentiv vyshchyykh navch. zakl. [Pedagogical Ethics: A Guide for Teachers and Students of Higher Educational Institutions]. Lviv, 343 p. [in Ukrainian].
3. Vyshnivska, N.V. (2013). Vykhovannia myloserdia yak psykhologo-pedahohichna problema. Suchasnyi vykhovnyi protses: sutnist ta innovatsiinyi potentsial [Fostering Compassion as a Psychological and Pedagogical Problem. Modern Educational Process: Essence and Innovative Potential]. Proceedings of the Annual Scientific and Practical Conference of the Institute for Problems of Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 2012. Edited by O.V. Sukhomlynska, I.D. Bekh, H.P. Pustovit, O.V. Melnyk; literature edited by I.P. Bilotserkivets. Ivano-Frankivsk, Issue 3, 467 p. [in Ukrainian].
4. Zakusylova, T.O. (2016). Pedahohichni umovy formuvannia osnov profesionalizmu maibutnykh medychnykh sester u protsesi fakhovoi pidhotovky [Pedagogical Conditions for Developing the Foundations of Professionalism in Future Nurses During Vocational Training]. *Young Scientist*, No. 7, pp. 407–410. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_7_98. [in Ukrainian].
5. Isayeva, O.S. & Khmilyar, I.R. (2010). Yakisna medsestrynska osvita – vymoha suchasnoho ukrainskoho suspilstva [High-Quality Nursing Education – A Requirement of Modern Ukrainian Society]. *International Scientific and Practical Conference: Publishing House "Baltija Publishing"*, pp. 229–232. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.61>. [in Ukrainian].
6. Kirzha, N.V. (2019). Model formuvannia komunikativnoi kompetentnosti u studentiv medychnykh koledzhiv na osnovi informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [A Model for Developing Communicative Competence in Medical College Students Using Information and Communication Technologies]. *Modern Information Technologies and Innovative Teaching Methods in Training Specialists: Methodology, Theory,*

РОЛЬ МУЗИЧНОГО МЕНЕДЖЕРА У ТВОРЧОМУ СТАНОВЛЕННІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА

Experience, Problems: Collection of Scientific Papers, Issue 53, pp. 103–108. [in Ukrainian].

7. Pavlyuk, T.M. (2007). Empatiini chynnyky profesiinoi adaptatsii medychnykh sester [Empathic Factors of Professional Adaptation in Nurses]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Specialty 19.00.07 "Pedagogical and Developmental Psychology". Ivano-Frankivsk, 22 p. [in Ukrainian].

8. Pidbutska, N.V. (2013). Psykholohichni vlastyivosti osobystosti maibutnoho inzhenera [Psychological Traits of the

Personality of a Future Engineer]. *Monograph*. Kharkiv, 114 p. [in Ukrainian].

9. Poplavska, S.D. (2013). Etyka profesiinoi vzaiemodii med-pratsivnyka i khvoroho [Ethics of Professional Interaction Between Medical Staff and Patients]. *Computer-Integrated Technologies: Education, Science, Production*, Issue 11, pp. 121–127. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.01.2025

УДК 005.1:781(477)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324307>

Ольга Хижна, доктор педагогічних наук,
професор кафедри музичного мистецтва
Мукачівського державного університету

Олександр Бордюк, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри інформаційних систем і технологій

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Роксолана Шпіца, кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової освіти

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

РОЛЬ МУЗИЧНОГО МЕНЕДЖЕРА У ТВОРЧОМУ СТАНОВЛЕННІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА

Стаття присвячена музичному менеджменту, зокрема ролі менеджера у творчому становленні сучасного артиста. Зазначено, що нині спостерігаються позитивні зміни у сфері менеджменту. Доведено, що артисту, який має професійну команду, до складу якої входять менеджери з творчими й аналітичними здібностями, значно простіше реалізувати свій потенціал. Проаналізовано відмінність українського поняття "менеджер" від зарубіжного. Висвітлені постаті відомих менеджерів, їх функційні обов'язки та досвід в роботі з артистами. Названі типи музичних менеджерів, серед яких: менеджер артиста, продюсер, концертний менеджер, музичний промоутер, агент, лейбл-менеджер, менеджер із авторського права, маркетинговий менеджер; вказується, що ці спеціалізації можуть бути об'єднані. Висвітлюється інформація про сервіс для просування артистів Grotus. Визначаються його основні функції, додаткові можливості та переваги.

Ключові слова: музичний менеджмент; менеджер артиста; музична індустрія; артист-початківець; продюсер; просування музики.

Табл. 3. Літ. 8.

Ogha Khyzhna, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Professor of the Musical Art Department,
Mukachevo State University

Oleksandr Bordyuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Information Systems and Technologies Department,
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University

Roksolana Shpitsa, Ph.D. (Pedagogy), Senior Lecturer
of the Elementary Education Department,
Kyiv Borys Hrinchenko Metropolitan University

THE ROLE OF A MUSIC MANAGER IN THE CREATIVE DEVELOPMENT OF A MODERN UKRAINIAN ARTIST

The article is devoted to music management, in particularly the role of a manager in the creative development of a modern artist. It is noted that positive changes are currently observed in the field of management. It is proven that it is much easier for an artist who has a professional team, which includes managers with creative and analytical abilities, to realize their potential. The difference between the Ukrainian concept of "manager" and the foreign one is analyzed. The figures of famous managers, their functional responsibilities and experience in working with artists are highlighted. The types of music managers are named, including artist manager, producer, concert manager, music promoter, agent, label manager, copyright manager, marketing manager, it is indicated that these specializations can be combined. Information